

## MMO YENİ ÖLÜMLER OLMAMASI İÇİN UYARDI:

# “Doğal Gazın Güvenli Kullanımı Yasal Bir Statüye Kavuşturulmalı”

MMO Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, yılbaşı gecesi (31 Aralık 2008) Ankara'da meydana gelen ve 7 üniversite öğrencisinin ölümü ile sonuçlanan olaya ilişkin 2 Ocak 2008 tarihinde Oda Merkezi'nde basın toplantısı düzenleyerek, konu hakkındaki Oda görüşlerini ve inceleme sonuçlarını kamuoyu ile paylaştı. Basın toplantısında ayrıca MMO Ankara Şube Tesisat Komisyonu Başkanı Aytekin Çakır da incelemeler hakkında bilgi verdi.

**1** Ocak 2009 tarihinde Çankaya Birlik Mahallesi 409. Sokak'ta meydana gelen doğal gaz kazasında 7 öğrenci hayatını kaybetmiş, 4 vatandaşımız da rahatsızlanarak hastaneye kaldırılmıştır. Olay duyulduktan sonra Makina Mühendisleri Odası Ankara



Şubesi'nce atanan İnceleme Heyeti, Savcılık tarafından atanan Bilirkişi Heyetiyle birlikte olay mahallinde incelemelerde bulunmuştur.

**İnceleme Heyetinde yer alan üyelerimizce yapılan ilk ön incelemede:**

1. Olayın meydana geldiği dairede kullanılan kombinin, bacalı kombi olduğu,
2. Daireye temiz hava girmesini sağlayan ventilasyon menfezinin açık ve görevini yerine getirir durumda olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgular üzerine, Savcılık bilirkişilerince; olayın nedenini tespit etmek amacıyla yanan gazın tahliyesini sağlayan alüminyum esnek boru

sökülmüş ve yapılan incelemede borunun üzerinde çok sayıda yarıklar ve delikler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, bacanın çekişinin uygun olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan testte, dikey bacanın çekişinin uygun olduğu görülmüştür.

Olay mahallinde Başkent Doğalgaz A.Ş. yetkililerince doğal gaz kesildiği için ve Savcılık bilirkişiliklerince baca bağlantıları söküldüğünden, cihaz çalışır vaziyette herhangi bir inceleme yapılması mümkün olmamıştır. Bu nedenle, baca gazı geri tepme emniyet düzeneğinin çalışıp çalışmadığı konusunda herhangi bir kanaate varılamamıştır. Heyetimizin olay yerindeki ilk incelemeleri sonucunda, kazanın meydana gelmesinin ana

sebebi olarak; yanma sonucunda oluşan karbonmonoksit gazının baca kanalıyla dış ortama gönderilmesini sağlayan, kombi ve baca arasındaki alüminyum esnek borunun birçok yerinden yırtık ve delik olması nedeniyle, yanma gazlarının bacaya tam olarak iletilmediği ve yanma gazlarının daire içerisine yayılması neticesinde ölümlerin yaşandığı kanaatine varılmıştır. Ancak, baca gazı emniyet düzeneği üzerinde herhangi bir inceleme yapılamadığı için; bu düzeneğin görev yapmadığı hususu boşlukta kalmaktadır. Bu husus, mahkeme bilirkişilerince aydınlatılmak durumundadır. Kesin ölüm nedeni, bu hususun aydınlatılması ve yapılan otopsi sonucunda belli olacaktır.

**Bu vesile ile TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak, aşağıdaki öneri ve uyarılarımızı, bir kez daha kamuoyu ile paylaşmak istiyoruz.**

1. Kamusal bir hizmet olan doğal gazın kent içi dağıtımı, 4646 sayılı Doğalgaz Kanunu'na göre yerel gaz dağıtım şirketleri aracılığıyla yapılmaktadır. Doğal gazın kullanım mahallerine sağlıklı ve güvenli bir şekilde ulaştırılmasında ve her türlü emniyet tedbirlerinin alınıp alınmadığının denetiminde bu kuruluşlar görevlendirilmiştir. Bu kuruluşlar, kendi şartnamelerine göre doğal gazın ilk devreye alınmasında gerekli kontrolleri yapmakta, ancak yıllık kontrol ve denetimler eksik bırakılmaktadır. Bu kontroller, herhangi bir yasal çerçeve ile belirlenmemiş olup, gazın güvenli kullanımı sadece nihai tüketicinin duyarlılığına bağlı kılınmıştır. Bu konu, ivedilikle ulusal düzeyde geçerli ve uygulaması zorunlu olacak yasal bir statüye kavuşturularak, gaz dağıtım



Olay mahalinde çekilen, doğal gaz sızıntısına neden olan bacadaki yırtıkları gösteren fotoğraflar

şirketlerinin periyodik kontrol ve denetimleri yapması zorunlu hale getirilmelidir. Örneğimizde, olayın mağdurlarının eğitilmiş bir kesimden oluşması, bu konunun yalnızca tüketicinin sorumluluğuna bırakılmayacak kadar ciddi bir boyut içerdiğini göstermektedir.

2. Doğal gaz cihazını bacaya bağlayan atık gaz çıkış borusu periyodik olarak denetlenmeli, yırtık, delik ve benzeri deformasyona uğramış atık gaz boruları standartlara uygun malzemelerle mutlaka yenilenmelidir. Bu borular, baca gazlarından, yoğunlaşmadan ve ısıdan etkilenmeyecek kalite ve kalınlıkta olmalı, yukarıda bahsettiğimiz periyodik denetimlerde de bu husus dikkate alınmalıdır. Atık gaz borusu olarak, çok çabuk deforme olan esnek alüminyum bağlantı malzemesi kullanımı uygulamasına son verilmeli, cihaz bağlantılarında sabit bağlantılar yapılmalı, mutlaka esnek bağlantı gereken yerlerde ise paslanmaz esnek çelik boruların



kullanılması konusunda, teknik şartnamelerde değişiklik yapılarak hemen uygulamaya konulmalıdır.

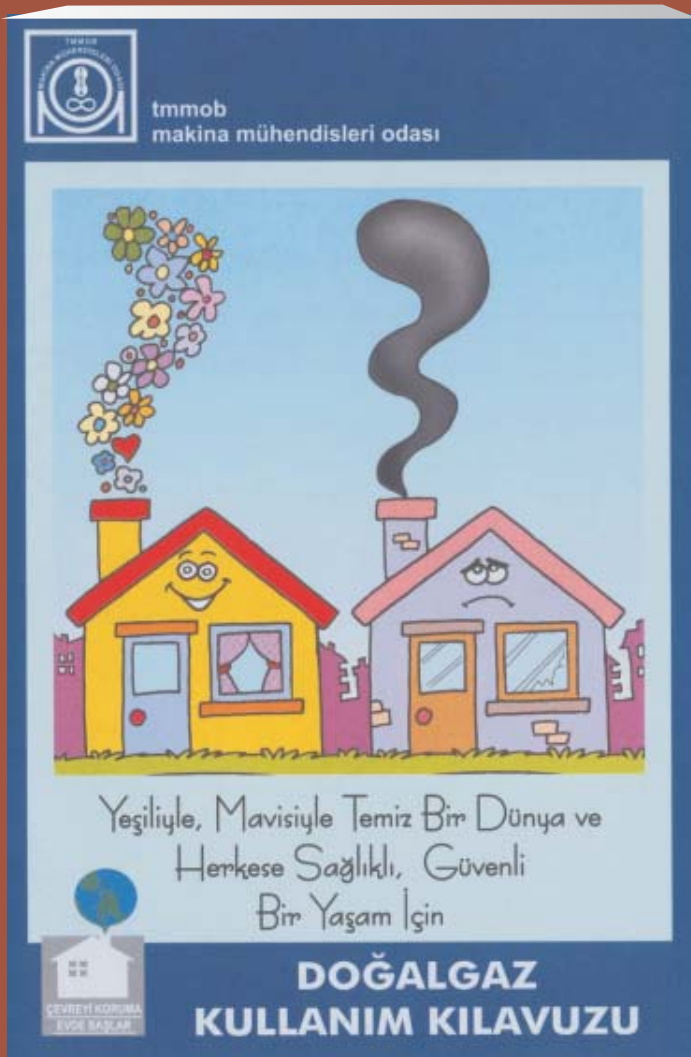
3. Doğal gaz tesisatından kaynaklı boğulma ve zehirlenmeye bağlı ölümler, genellikle yanlış



- uygulamalar ve bu konuda yeterli toplumsal bir bilinç oluşturulmamasından kaynaklanmaktadır. Aslında bacalı doğal gazlı cihazlar, baca tepmelerinden kaynaklı tüm riskleri ortadan kaldıracak emniyet düzenekleriyle donanmıştır. Ancak bazı servisler, bacanın iyi çekmemesi nedeninden ötürü cihazın arızaya geçmesini önlemek için bu tertibatı devre dışı bırakabilmekte ve baca gazı zehirlenmesinden kaynaklı ölümler meydana gelebilmektedir. Yukarıda belirttiğimiz periyodik denetimler, böylesi hatalı uygulamaların da önüne geçebilecektir.
4. Bir metreküp doğal gazın yakılabilmesi için yaklaşık 10 metreküp taze havaya ihtiyaç bulunmaktadır. Yanma havası bu cihazların konulduğu mahallere yerleştirilen ventilasyon (havalandırma) menfezleri vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bu menfezlerin hiçbir şekilde kapatılmaması gerekmektedir. Ancak yine bilinçsizlik ve ihmalden kaynaklı olarak, soğuk hava girişini engellemek için bu menfezler kapatılabilmektedir. Bu nedenle ortamda yeterli hava kalmaması sonucu, doğal gazın yol açtığı boğulmalar da sık görülmektedir.
5. Bacalı cihaz kullanımında dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da standartlara uygun baca kullanımı ve bu bacaların her sezon en az bir kez temizlenmesi olmalıdır. Mevcut düzenlemelerde bu konuda da bir boşluk bulunmakta, baca temizliği tüketicinin sorumluluğuna terk edilmektedir. Bu durumun da yasalarla güvence altına alınması ve kamusal denetimin sağlanması bir zorunluluktur.
6. Doğal gaz bacalarına kesinlikle aspiratör vb. başka bir cihaz bağlanmamalı, her cihazın baca bağlantısı bağımsız olmalıdır.
7. Kombi cihazlarının her yıl yaz sezonunda bakımlarının yapılması, emniyetle çalışmaları için bir zorunluluktur. Bu konuda gerekli yaptırımların mutlaka uygulamaya konulması gerekmektedir.
8. Karbonmonoksit gazının ortamda belirli bir seviyeye ulaşması durumunda veya herhangi bir gaz kaçağı durumunda alarm veren sensörler mevcuttur. Bu aygıtların kullanımının yaygınlaştırılması ve zorunlu hale getirilmesi, bu tür acıları yaşamamızın büyük ölçüde önüne geçecektir.
9. 4646 sayılı Doğalgaz Kanunu'na bağlı yönetmelikler uyarınca, doğal gaz iç tesisatlarının Doğalgaz İç Tesisat Yetki Belgesi'ne sahip bir makina mühendisinin tam zamanlı olarak çalıştığı şirketlerce yürütülmesi zorunludur. Odamızca bu hizmetleri verecek şirketler tescillenmekte ve kendilerine "Büro Tescil Belgesi" verilmektedir. Bunun yanı sıra bu mühendislerce yürütülen hizmetler, her proje bazında Oda mesleki denetiminden geçirilmekte, yetkili mühendisin firmada halen çalışıp çalışmadığı, mesleki açıdan bir ceza alıp almadığı kontrol edilmektedir. Ancak birçok gaz dağıtım şirketi, hizmetin kamusal niteliğini göz ardı ederek söz konusu MMO Büro Tescil Belgesi'ni yetkilendirme aşamasında aramamaktadır. Bu durum, firmalarca ilgili idarelere sunulan yetkili mühendis belgesini şekli bir konuma sokmakta, mesleki anlamda ceza almış ya da o firmada halen çalışmayan mühendisler eliyle de bu hizmetlerin verilir gibi gösterilmesine neden olmaktadır.
- Bu konuda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) nezdinde defalarca yapmış olduğumuz girişimler ne yazık ki sonuçsuz kalmıştır.
10. Diğer yandan kentsel gaz dağıtım şirketi Başkent Doğalgaz A.Ş. de doğal gaz projelerinin onaylanması sırasında, Oda mesleki denetimlerini aramayıp, bu konudaki iş birliği girişimlerimizi karşılıksız bırakmıştır. Doğal gaz uygulamaları konusunda yaşanan bir dizi sıkıntı ve sorunun aşılması, gaz dağıtım şirketleriyle bu hizmetleri veren mühendislerin üyesi olduğu Makina Mühendisleri Odası ile sıkı bir iş birliği ve koordinasyonun tesis edilmesinden geçmektedir. Bu koordinasyonu gerçekleştirmekten kaçınan bütün idareler doğabilecek her türlü kaza ve yanlış uygulamaların sorumluluk ve yükümlülüklerinden kaçınmaz.
- TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak her kış döneminde bacalı cihazların kullanımında dikkat edilecek hususlar konusunda kamuoyunu bilgilendirmeye ve bir toplumsal bilinç oluşturmaya çalışıyor, bu konuda hazırladığımız broşürleri paylaşımaya açıyoruz. Bu broşürleri basın açıklamamız ekinde sizler aracılığıyla kamuoyu ile bir kez daha paylaşmak isteriz. Ayrıca bu bilgi, broşür ve belgelere Odamızın [www.mmo.org.tr](http://www.mmo.org.tr) adresli web sitesinden de ulaşılabilir.
- Kazada yaşamlarını yitiren gençlerimizin aileleri ve yakınları ile tüm sevenlerine baş sağlığı diliyor, acılarını paylaşıyor ve bu tür ölümlü olayların yaşanmaması için ilgili tüm kurum, kuruluşlar ile kamuoyunu yukarıda aktardığımız bilgiler ışığında duyarlı olmaya davet ediyor ve bu olayın takipçisi olacağımızı kamuoyuna saygı ile duyuruyoruz.



# KULLANIM KILAVUZLARIMIZ



Soba ve Şofben Zehirlenmelerine

# DİKKAT!